Број 115. У Новом Саду, у среду 24. маја 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна.
За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 60 потура сваки пут.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Једно школско питање.

Јесте ли чули кадгод за нове православне?

Није ово ништа ново. Проповедају нам извесни кругови од толико година, да смо ми православни, у Босни православни Бошњаци, а међу Мађарима у Угарској, православни Мађари. И док су они говорили то, ми смо се смејали. Данас прелазе они на дело.

Градско веће у Будимпешти решило је, да даје припомоћ срп. прав. црквено школској општини у Пешти од пет стотина форината за наставу у вери у тамошњим школама са захтевом: да се настава у православној вери предаје на мађарском језику.

И шта мислите? Ако знате ко управља данас црквеном општином у Пешти, ако знате ко је и шта је председник јој Стева Јовановић — онда вас не ће ни најмање изненадити, кад вам рекнемо да је — општина пристала Да, општина је пристала да прима припомоћ, и онда је замолила, веће, да одустане од захтева, да се настава у вери предаје искључиво на мађ. језику. Разумете ли, шта то значи? Општина пристаје, да се вера у српским школама предаје и на не српском језику.

Но да се види још боље јадан положај ове општине, изнећемо њене разлоге, којима хоће да обележи своје становиште. Она тражи, да се настава у вери не предаје искључиво на мађарском језику само зато, што за српску децу нема ручних књига на мађарском језику за наставу у вери, и што Школски Савет изискује, да се у митрополији карловачкој предаје наука о вери на српском језику. А осим тога моли веће, да узме у обзир, што су наше црквене молитве на словенском језику, па да већ због тога не би могла бити настава на мађарском. А да би показала још већу предусретљивост, даје општина већу на знање, да се и онако остали предмети у школи предају на мађарском језику, па би могли бити тим задовољни, а веру оставити — да се учи мало на српском, а мало на мађарском!

Било је некад време, кад су Срби хиљаде жртвовали, да добију школе на свом језику. А данас осигурана пештанска општина тргује с наставним језиком за 500 форината, који јој и не требају

Ми видимо јад црквене општине у Пешти, али не можемо да верујемо, да се међу управницима општинским не налази ни један члан, који ће умне мекушце упутити на прави пут. Не можемо да верујемо, да ће се овакав атентат извршити на српски језик, а да о том не поведе рачуна Конзисторија и Епархијски Школски Одбор будимски.

На оне, који су тобож разлозима хтели да одврате веће од његових захтева, не полажемо никакве наде, јер њихови су разлози јадни, ништави. Зар зато само, што немамо катихизиса на мађарском језику, да се не предаје мађарски? Зар извесни кругови не би се могли потрудити, да за 24 сата створе православни мађарски катихизис? Па онда: Зар само за то, да се не предаје на мађарском језику, што Школски Савет „изискује“ наставу на српском језику? Ако је до тога и до Школског Савета, онда ми не би данас у школама имали ни ово што имамо.

А да шта је славна српска прошлост? Зар језик једнога народа да се не чува? А да шта нам налаже савест и срце према народној култури?

Није овде питање, да ли је црквеној општини у Пешти стало до помоћи од пет стотина форината. Код свесних људи не може се трговати са језиком. Питање је о том, да се нађе автономна власт, која ће — кад већ то општина није урадила — одбити ово неупутно и незаконито решење црквене општине и да немоћну и неродољубиву управу црквене општине упути на ред.

Народ српски није научио да за новац напушта свој језик. Не може му бити право ни сад, кад једна црквена општина подилази једном обичном градском већу тиме, што се у школама предају остали предмети на мађарском језику. Јер и то не стоји нити је то прописано

А кад се и нађе неко, да тако што тврди и да се својим држањем исмева прошлости нашој, скупштина не сме допустити да се у име њено то ради. Јер се Србин није свог језика одрицао, па га се неће ни сад.

Шта је сад ново?

Београд, 22. маја.

Ми смо у Београду јако нервозни, а који и нису, брзо ће постати. Кад је Стенлеј путовао по средњој Африци, није морао да буде јаче на опрезу, од змија и дивљака, но што морамо да будемо ми од наших јакрепа и нељуди. Мораш далеко, далеко да обилазиш и друга и пријатеља, јер не знаш, не скрива ли се за њим — змија шпијуњача.

Уз то сваки час или се чује о новим апшењима, новим створеним кривицама, или се раскраљ Милан благоизволи наљутити, те онда држи неке говоре, у којима обриче, шта ће и кога ће све сатрти.

Но, али већ није ни то увек. Кад тога нема, онда су неке прангије, музике, банде и параде. Нигде нема толико музике и параде као у Београду. Ко би по томе судио срећу нашу, тај би мислио, да смо ми најсретнији.

Јуче је и опет било читаво „воскликновеније“. Отишао је на пут по југоисточном крају Србије, раскраљ Милан у пратњи краља Александра, министра-председника др. Владана Ђорђевића и министра полиције Генчића. Да вам беше стати па гледати, чега све беше на Сави. Сви министри, главни штаб, сви шефови звања, митрополит и црквени великодостојници две војене музике... Кад се кретала лађа, музика је свирала, прангије грувале, та нису дочекали друкчије 1871. године ни Вилхелма у Берлину, кад се вратио из победоносне војне. — Кад је лађа пролазила град, онда су опет пуцали топови. Они у Земуну мора да су гледали, шта ће бити, а чланови дипломатског кора су се лепо осмешкивали. Путују и други, па опет, опет.

И нехотице се сећам на лањско путовање раскраља Милана И онда беше у његовој пратњи краљ Александар. Онда је пут ишао у Шабац, Обреновац, Лозницу. Оне параде, не виде свет. Др. Владан је у сваком селу здравио раскраљу: „Светла круно, Твоје Величанство! Зазор ми је у те погледати, а камо ли с тобом беседити“.

У Шапцу и округу је био најсвечанији дочек. Онда је Живко Анђелић, начелник учинио све, да угости раскраља Милана... После три месеца, њега су, пардон, он се обесио у београдској полицији...

Је ли тај човек био невин? Или беше крив? Ако јесте, онда питамо: изгледају ли тако пријатељи раскраљеви, који га дочекују и испраћају?

Веома свечан беше полазак из Шапца.

ПОДЛИСТАК.

ПРИЧЕ БОЛЕСЛАВА ПРУСА.

Орест и Пилад.

Састадох се с њима у једној гостионици. И са неколико фраза из њихова разговора, што долетеше до мојих ушију, ја на мах осетих према њима поверење и симпатију.

После обеда Орест запита Пилада:

— Имаш ли цигаретли, драги мој? — и онај му пружи своју дувањару.

А мало затим Пилад рече Оресту:

— Имаш ли код себе новаца?

— Имам — одговори Орест.

— Но, па плати — продужи Пилад — и хајдмо онда кући.

Људи, који имају заједнички новчаник и заједничке цигаретле, заслужују уважење У први мах сам мислио, да су то браћа, али ми рекоше, да су само добри познаници.

— Ванредно добри познаници, — помислих ја, и одлучих се, да их походим.

На путу к њима, рече ми један наш познаник, да је једном неко врло ружно се изјаснио о извору прихода Орестова.

Пилад је тога позвао на мегдан.

На срећу, Орест, дознавши за то, оде изазваноме и попрети му, да ће га на место убити, ако Пиладу падне ма само длака једна с главе Због тога је изазвани морао да опорече што је рекао и молио је обојицу за опроштење.

Познавши се с тим особитим људма, ја сваки пут нађох све више и више доказа о њиховој узајамности. Ево шта је било, н. пр., у време прошлих месојеђа.

— Био сам код Ореста, кад се спремао за машкараду. Привезао беше већ и белу балску пошу, кад ал' уједаред уђе унутра Пилад.

— Шта је с тобом? — питао га Орест, кад је видео кисело лице свога пријатеља.

— Ето, шта је — рече он — имам данас уречени састанак на машкаради, а до овог часа ми не донеше фрак.

— Но, па шта? Узми мој фрак.

— А није ми праља донела ни кошуље.

— Па узми једну од мојих. Све су нове — рече Орест.

Ја опазих, да је Орестово лице било при том све блеђе.

— Ти, као да ниси најздравији? — питао је Пилад, гледајући право у очи своме пријатељу. Орест је ћутао, но ту већ нађох ја за потребно, да се умешам у разговор.

— А знаш ли, да и он има данас уречени састанак на машкаради.

— Па од куд онда можеш мислити, — рече Пилад Оресту — да ћу се ја користити твојом добротом и узетм од тебе фрак и кошуљу?

Видећи затим, да Орест остаје при своме, Пилад додаде озбиљно:

Ако ниси рад, да се свадиш са мном, а ти се обуци и иди.

Орест попусти, но при том, смешећи се, рече: — Е, баш је срећна гђца Софија! А ја већ мишљах, да ће ме данас узалуд чекати!

— Гђца Софија?! — викну Пилад.

Орест зачуђено погледа на свог пријатеља.

— А да ти с њоме немаш састанак? — упита он.

— Да... с њом! — одговори Пилад гласом племенитог само одрицања.

— Но, онда ћу ја остати дома, — рече усиљено Орест.

— Ако је до остајања, онда ћемо остати заједно — рече Пилад.

И одлучише да остану дома обојица. Не могох издржати, но пољубих и једног и другог. Пријатељство њихово је издржало најтежу пробу.

Данас и Орест, и Пилад седе у тамници, а осуђени су због кривотворења биљега.

Орест је био веома вешт у брисању (радирању) слова: »К«, »о«, »п«, а Пилад је исто тако вешто исписивао: »Р«, »у«, »б«.

* * *

На 6 лађи. Све српске и још најмлађе од аустријског паробродског друштва. Па како ли беше тек кад лађе стигоше пред Београд? Оно постројавање и маневрирање њихово на Сави? Читава флота!

Кажу, да је један чиновник француског конзулата, који је гледао ту смешну напетост, добио од смејања грч, те мал није платио главом

Но, то је све било и прошло. Данас су нове параде! И шта ли ће доћи после њих? Прва је станица Кладово! Кладово! И тамо ће на граду грувати топови, на оном граду, под којим труну сужни, не вино осуђени због иванданског атентата...

Иза сваког уског, гвозденим шипкама утврђеног прозорчића има бар по један! — Сви су они жути, у пола већ скрхани, хоће да их убије мемла...

Ваљда ће и они скоро свршити! Не траје ништа вечито, ништа, али ни обест најобеснијих људи.

Нови Сад, 13. маја.

Будућност Угарске. Под овим натписом пише неки „стари дипломата“ у руском „Куриру“ о будућности Угарске и то на уводном месту, а у подужу чланку. Из чланка доносимо оно главније.

На почетку вели стари дипломата, да је чудновато, што се у западној европској штампи много више пише и брине о маленим и незначајним државама, као што су Србија, Бугарска и Црна Гора, но о Угарској — краљевини са близу 20 милијуна становника, која има за собом 1000-годишњу историју и гаји величанствене снове, за које мисле Мађари, да ће се не баш у далекој будућности и остварити.

Пре свега — вели даље стари дипломата — у Европи се сматра Угарска као део Аустрије. Званични представници Аустро-Угарске „ради краткоће“ називају се просто аустријским чиновницима, посланицима и конзулима. Од старина све има свој извор у Бечу, и то је тако од давних давнина.

Чувени Метерних назвао је Словене и и Мађаре „peuple de brosseurs“, а већина дипломације европске вели и за једне и за друге, да су „незрели“, а мислилац Пјер де Кубертон препоручује Мађарима, да се зближе с Немцима, док панславизам назива пиљером, јер „Мађари и западни Словени зависе од германско-италијанске комбинације“...

У часу проглашења независности, Угарска би оставила Аустрију саму себи, окренула би јој леђа и створила „источну империју“, управивши сву своју снагу на Исток. Али за ту независност треба у првом реду велико покровитељство, patronage, а у другом, такав облик управе, на који би пристала Европа, или, у крајњем случају, покровитељи. Русија је умирила Угарску 1848. г. што је тада била у тесној вези с Аустријом, која је била после незахвална на томе. Сад пак, с једне стране, епоха сентименталне политике прошла је, с друге стране Угарска не ће пасти у стари грех, не ће сад тражити републику, но монархију и изабраће себи за краља таквог принца, коме се не ће противити нико.

Али новорођена „источна империја“ мора имати свог краља Стога Мађари морају бирати: или протекторат Берлина, или протекторат Русије. И тај избор мораће Угарска да учини за свагда, јер ни Германија, ни Русија не ће трпети, да нова краљевина маневрира међу њима, као у последње време, што су радиле Србија и Бугарска према Русији и Аустрији.

Будимпешта се до сад могла рачунати као помоћница Берлина, али већина Мађара хоће да прекине с тројним савезом, јер мисле, да би Угарска, свезана с Немачком хоћеш-нећеш, постала вазалом ове савезнице, чији би притисак био не мањи од аустријског.

Нови Сад, 23. маја.

Апсолутизам у Аустрији. Аустријски министар-председник Кербер изјавио је: Ако се не споразуму Немци и Чеси, и продужи се опструкција, мораће се употребити кроз дуже време оштрије мере Те оштрије мере, као што се јасно види из даљег говора министра председника Кербера, нису друго него апсолутизам. Ово није гола претња јер се о томе у најмеродавнијим круговима Аустрије већ одавно помишља. Но питање је, шта је онда са дуализмом, који прописује као главну тачку уставност у оба дела монархије. Нема никакве сумње, да ће апсолутизам у Аустрији морати да изазове промене у свима правцима у оба дела монархије, и ако је данас још доста тешко одредити какве ће те промене бити у прво време. Крај је већ лакше догледати. Цело ово врење свршиће се и мора се свршити онако, како то захтева правда и једнакост свију грађана, како Аустрије тако и Угарске.

Политички преглед.

Криза у заједничком министарству. Како најновије вести јављају, у срцу заједничке владе избила је озбиљна криза. Тврди се, да т. з. подкраљ Босне и Херцеговине, Калај, неће дуго остати на своме месту. Шта више већ му је одређен и наследник у особи бана Хрватске и Славоније грофа Куен Хедерварија. Још се говори и о новом сукобу између министра Калаја и угарског министра председника Села. Но са друге стране тврди се на против, да Калај ужива код круне оно исто поверење као и пређе. Тако се исто прича, да је дошло до сукоба између Села и Калаја, а на против тврди се, да је пријатељство њихово још увек свеже и срдачно По томе се побијају и вести о одступању Калајеву. За кратко време видеће се, које је истина.

Немачка штампа о Босни и Херцеговини. „Берлински Тагблат“ доноси уводни чланак под натписом: „Калај и босанске тужбе“. У томе чланку износи, како је у делегацијама нападана била жалосна управа у Босни и Херцеговини. Истиче незадовољство и Срба православне вере и мухамеданаца. Износи и писање мађарске штампе против Калаја, те вели, да је положај овога прилично уздрман.

Рат између Енглеске и Транзвала.

Енглези никако да уђу у Преторију. И ако је од Јоханесбурга до Преторије само 60 миља, генерал Робертс још није могао да превали овај пут. И ако су Бури одлучили, да се тек у горама лиденбуршким боре до краја, то опет неће да допусте Енглезима да тако олако уђу у Преторију. Војска генерала Френша и Хамилтона налази се на по пута између Јоханесбурга и Преторије. Без сумње су Бури један део ове војске одсекли од њеног главног центрума и опколели. И генерал Рундле пожурио је био да истера Буре из Линдлеа, и ослободи ако може оних 500 опкољених енглеских војника. Борба је трајала цео дан, Бури су били потпуно заклоњени. Енглеска гарда имала је 37 мртвих и 115 рањених. Њен заповедник Вилијер тешко је рањен. — Бурски заповедник Флирд искупио је и концентрисао све остатке оранжке војске. По енглеским извештајима стоје око Преторије 10 хиљада бурских војника. Ако се Бури не буду повукли, онда ће се око Преторије пролити још многа крв.

Устанак у Капу много је већи но што се испрва мислило Па и о борби, која се била близу Дугле, испоставило се, да је била много замашнија и крвавија но што јавише енглески извештаји у први мах. Лондоном је и опет завладала забринутост, кад је стигла вест да је 1000 Енглеза рањено. Опште је уверење, да су губици енглески далеко замашнији, и да је борба ова много замашнија и судбоноснија. Сад већ више не сумњају ни у Лондону, да ће се Бури борити до краја.

Други лист
из дневника патријарха Георгија.

Будимпешта, 21. маја.

Ни Хенрих IV. није молио толико папу Грегора VII. за аудијенцију, као ја министра-председника Села. И једва једаред!

Ох, тај састанак, никад га заборавити нећу! Ја сам био decolté, отворен, могао ми је видети чак у душу. У руци сам стискао и гужвао рукавицу, да га подсетим на октројку.

Но, он се није изјаснио! Пружио сам ногу испод хаљине, нека ми бар мало згази на ципелу, не јако, него тек од милоте, али он не

Љуби ли, не љуби?

Једном, кад сам се проходао ноћу по тргу евангеличке цркве, сретнем Карла, старијег мог друга и пријатеља

С уздигнутом главом ходао је по тргу. И ходајући тако, сад застане, сад опет скоро трчећи кораком појури напред, сад управо, сад опет уокруг или то лево то десно. При том је без икакве туге и жалости кидао траву, а од времена на време прескакао дрва.

Гледајући непрестано у њега, ја опазих, да му се образи светлили необичним руменилом, а на сувим уснама видели се остаци крви и пене.

Није ме одма познао. Но како му се казах, он ме зграби за руку и стаде да ми говори брзо, као да се бојао, е ћу да одам:

— Ти ми се смејеш?.. Је ли?.. Ти мислиш, да сам полудео?.. Нека је тако.. Волим бити и луд, но да ме обузме твоја доктринарска мирноћа.. Не ћу да знам о вашим тако званим идеама и питањима... Љубав — у њој је за мене и идеа, и питање.

— Ти чекаш неког? — упитах га ја.

— Да! — викну он и у гласу његову ја не опазих изазивање себе и подсмех. — Ти, можда, мислиш, да ћу ја да тајим? Никако! Ја ћу да ти кажем и више нешто: Читаве дане ја лутам овуда, чекајући њу, и за мене не има веће среће, но после мучног чекања од читаве седмице, састати се с њоме, па ма тај састанак не трајао више од неколико минута.

— Мени се чини, — рекох ја, — да такво провађање може бити и досадно.

— Да, кад се у њега не би уносила извесна разноликост, ма и у мислима. Ја лично н пр уносим разноликост у своја проходања, сад уображавајући, да ме је она већ пољубила. сад размишљајући о питању, љуби ли она мене? Каткад идем дуж трга и бројим кораке говорећи: Љуби, не љуби — љуби; а сад сам пронашао нешто ново, што ми се врло свиди: Ја ћу да одаберем на небу извесну звезду, па онда ћу тражити на тргу какво место, с којега би могла да ми светли та звезда, као она на црквеној кули. Ако ми то пође за руком — онда ме она љуби.

— Па имаш ли успеха у свом занимању?

— Имам, и оно ми пружа велико задовољство.

Ја га погледах и одлучих се, да се одма удалим.

— До виђења, Карло.

Али ме он узе за руку.

— А! ти се дивиш мојој смелости, којом говорим отврито о томе, кога и како ја љубим?

Ја истргох своју руку и одох у страну. Но пре но што ћу отићи с трга, ја се још једном обрнух и погледах свог пријатеља; он је поново јурио по тргу, а веома је личио човеку, који се враћа с врло весела пировања.

У тај мах, кад је Карло, удубљен у самог себе, ушао у онај ред дрвета, што су око цркве, иза ћошка указаше се две сенке. Но ни Карло, ни оно двоје, не спазише једно друго. Сенке ишле под руку полако и тако пријубљени једро к другом, да би човек могао помислити, е нису две, но само је једна сенка.

Једна од сенки наслонила своју главу на раме друге, која снажно стискаваше њене руке.

Кад сенке дођоше до мене и кад је светилник обасјао њихова лица, ја на мах познах у једној од двеју сенки »њу«, а у другој свог пријатеља — Јосифа. А и сенке познаше мене Намигнуше на ме не заустављајући се, као да не беху ради да продангубе ни један тренутак. У осталом »она« намигнувши прошапта ми:

— Надам се, да Карло не ће дознати за то? — и одлазећи, она ме још једном погледа: — Ја ћу се иначе здраво, здраво срдити на вас — чух, где рече тихо.

Бејах уверен, да је у том часу заљубљени Карло нашао на тргу такво место, с којега му је одабрана звезда сијала, као она на кули црквеној.

З. В.

хтеде ни то. Видео сам, где му се смеши брк, али му је канда зазорно од света. Ох тај свет! Ако се увек буде освртао на свет, неће никад ручати српске автономије.

Говорио сам му, да не иде путем, који води српском народно-црквеном сабору. Јер га тамо чекају из заседе омладинци и радикали. — Само тим путем не, екселенцијо! — преклињах га по неколико пути... Разуме се, да му нисам могао казати прави узрок зашто нећу да иде тим путем. Та могао би видети моје две највеће злотворке: правду и истину, и могао би да се занесе за њима, па куд бих онда ја?

Но, још ћемо видети, шта ће бити; ја сам учинио све што год могох!

После неколико дана преправио сам у хотел »Бристолу« ручак и хтео да зовем и њега Његa и још неке око њега. Послах му стрина Стевку... али он је одбио. Каже: »Бога ми, немам времена« И онда додаде: »Зашто да се баца Његова Светост у трошак?!« — Гле сад, боји се ваљда, да на рачун тога не буде опет какве пригоде. Баш нема ни мало такта Као да ја не знам, шта је ред и као да бих га частио с проневереним новцем... Или се зар боји »Заставе«, да му не подвикне: »Море и ти си јео краденог!«

Кад сам већ поручио био ручак мишљах: Сад шта му је ту му је, те позвах мало ситнију господу. Није коме је речено, већ коме је суђено!

За десерт сам дао изнети »орасе à la autonomie Serbe«. То су тврди ораси, ал кад их разбијеш тако се слатко једу, баш као и автономија.

Гости нису били особито расположени. Нарочито г барон није ништа пио Каже, од кад му послах после оног кобног синода два сандука вина, покварио је желудац, па се сад боји и пива. А и остали су све нешто с натегом жвакали. Та за бога, нисам им ја могао донети на чинији њихово омиљено јело: автономију. Од кад је поручујем и поручујем, ал они одговарају, није још зрела да се може узабрати и изнети на сто.

Кад је дошла торта à la везув, те почео да сипа из ње модар пламен, одједном ће устати наш чика. Каже: хтео сам да не говорим, ал не иде. Овај пламен, који лиже из кратера ове торте, подсећа ме на пламен. што га гледах ноћас ..

Јер ноћас још нисам ни мислио да ћу доћи на овај свечани ручак. Имао сам као што вам је познато недавно посла с неким клавиром, па ми ружно очепи прст, и од ото доба јако рамљем и не могу лако да се одзовем ничијем позиву.

Ал ноћас превртем библију и читам нешто о анђелима, кад одједаред видех у мојој соби пламен. Онакав отприлике, као што излази из оне торте, само светлији. Прекрстим се, а кад тамо, предамном стоји анђео са сребрни крили. И каже ми: Нек те не буни она модрица од клавира, већ иди сутра на ручак. Ја тако хоћу! Иди за патријархом Георгијем и сутра и до веки и буди веран слуга његов, а он ти то не ће заборавити обасуће те пријатељством својим, обасуће те заштитом својом па и благом својим...«

Можете мислити како ми је било. Брзо повичем: за бога, од оног се пламена може још запалити чаршав, те забашурим ствар. А кад се мало прибрах, одговорим му на здравици. И кажем му, да се и мени ноћас предсказала светлост, а преда ме излазио анђео са златни крили. Дакле долазио ми је главни анђео. И казао ми је: твој чика ће бити веран слуга твој, који не ће више познавати и другог господара ван тебе. Ти ћеш то хтети да му вратиш, хтећеш да га обаспеш златом, али не чини тога, јер би то злато било по њега велика несрећа. И за то стегни срце, и не награђуј најбољег пријатеља твог, јер тако то захтева његово добро...

Док сам ја говорио, а чики су се све ко реке кнедле ваљале по грлу. А после ручка ми рече: — Зло је време наступило, кад већ и анђели једно другом противрече!

— Хе шта ћеш му кад је тако! кажеу му.

А помислих у себи: Марим ја шта раде анђели, само да министри у мојој ствари не противрече један другом.

Ух, ух, ух!

Вести из места и са стране.

Дозвољена пијаца. Као што је познато, пређе је била код нас у Новом Саду сваки дан пијаца и за занатлије. То је било недавно укинуто и ограничено само на два дана. Но сад је и опет дозвољена сваки дан пијаца као и пређе.

Важно за ципеларе. Домобрански министар поверије и ове године 23.000 пари ципела ципеларским занатлијама у Угарској и Хрватској и Славонији. За кожне ципеле одређена је цена од кр 9·70, а за лаке ципеле кр. 8·32. Рок за поднашање понуда саопштиће се накнадно. Као што је познато и заједнички војни министар обећао је у делегацијама, да ће и за редовну војску извесни саразмер обућа наручити код угарских, хрватских и славонских ципелара. По себи се разуме, да ће ове наруџбине моћи узети само богати произвођачи на велико или удружења ципеларска, која имају и првенство. Наши ципелари који хоће да поднесу своје понуде, треба да се удруже, или склопе ортаклук само за овај случај.

Забаву с игранком приређује новосадско српско занатлијско певачко друштво „Невен“ у корист своје благајне, под управом хоровође Ем. Драгона, први дан Духова 28. маја (10. јуна) у просторијама г. К. Заплетала, (паробродска станица). На забави ће свирати 1 новосадско тамбурашко друштво „Екселзиор“. Улазна цена од особе 1 круна. Добровољни прилози примају се са захвалношћу, а имена гг. прилагача обнародоваће се путем српских листова. Почетак тачно у 8 сах. у вече. У случају хрђавог времена, забава се одгађа за идућу недељу. Распоред забаве. I. Део: 1. Силерт: Црте са пута, марш, свира тамбурашко друштво. 2. Хавлас: Сад је време, пева мушки збор. 3. Клаић: Песмо моја, двопев, пева г. М. Нешић и Д. Георгијевић. 4. Нешић: I. венац руских песама, свира тамбурашко друштво. 5. Нешић: Смесе српских песама, пева мушки збор. 6. Нешић: Лахори... тенор-соло пева г. Ђ. Лучић. 7. *** Слатки санак, четворопев. 8. Зајц: Расти ружо, пева мушки збор. За тим игранка. Упозоравамо наше грађанство на ову забаву наше занатлијске омладине, која је на једном показала, да заслужује много већу пажњу и љубав нашег грађанства, но што је то досада случај био.

Управни одбор Матице Српске држан је 20. маја (2. јуна) о. г. своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, друштвеног председника. Председник јавља. да је 29. маја о. г. преминула у Сентомашу Софија Голупска, која је са мужем својим пок. Новаком Голупским још пре неколико година учинила завештај, по коме ће Матици припасти 41 ланац ораће земље на просветне цели. Матицу је на погребу заступао др. Јован Радонић, библиотекар и архивар матичин и опростио се с покојницом говором на гробу јој. Чланови управног одбора устајањем са својих места и ускликом: вечан јој спомен, одали су почаст новој добротворци народној. — Евжен Дероко изјављује у име родбине пок. Јована Ђорђевића захвалност на почасти, коју је Матица указала према покојнику. Узима се на знање као и извештај председников, да му је наш уметник живописац Урош Предић на молбу обећао, да ће драговољно златовити лик Ј. Ђорђевића за дворану матичину. — Умрлим члановима матичиним Андрији пл. Сарићу и Дамјану Јевићу, пароху у Јамини, указане су уобичајене почасти. — На покренуто питање да л' да се што одговори на друго отворено писмо, које је писао др. Јован П. Панаотовић председнику друштвеном, решено је то исто, што је и приликом првог отвореног писма решено: да се Матица Српска не може обирати нити какве одлуке доносити на отворена писма, штампана у новинама и управљена на њу или на председника матичиног, пошто управни одбор одлучује само о оном, што му се директно писмено поднесе. (Кад је то тако, зашто је у опште изнешена пред управни одбор та ствар и донето о њој односно решење. Пр. ур. „З.“) — По предлогу председниково одређује се прилог од 30 кр. на подизање споменика пок. књижевнику Ђорђу Рајковићу. — Кр. уг. министарства просвете и црквених послова на представку овога друштва у погледу неких измена основног писма за задужбину Петра Костића пристаје на измену тачке, да питомац није дужан учити у Винковцима четири основне школе и први гимназијски разред, него да те школе може изучити у српској вероисповедној школи у ужој Угарској, где би, према изричној жељи завештачевој, осим неговања матерњег језика, могао набавити и основе немачког и мађарског језика, да би за тим у Сегедину могао науке своје наставити. — Исто министарство наређује, да се бришу неке камате као потраживање фонда Текелијиног. — Јавља се министарству о исплати неког дуга фонду Текелијином. — Одређен је одбор, који ће поднети предлог о начину ступања у живот завода Марије Трандафилке за православну српску сирочад. — Узет је на знање месечни исказ књиговодства о стању готовине и улога свију фондова под управом матичином. — Одобрене су поправке, које је економски одбор дао извршити на салашу Тиме Ђорђевића. — Решено је, да се одобрени хипотекарни зајмови бришу, ако се за шест месеци не подигну. — Упућен је књиговођа, да спроведе разрачун са комисионарима матичиних књига. — Књиговодству дају се упутства у погледу одређеног прорачуна на књижевне цели. — Одређује се одбор, који ће прегледати све рачуне за год. 1899. које је књиговодство зготовило. — Финансијска управа у Вуковару на представку ослобађа Матицу од плаћања еквивалента на фонд Петра Костића. — Издано је више зајмова на хипотекарну сигурност. — Осим тога расправљено је у овој седници, која је трајала од 4 до 7 сахати после подне, још једно педесет предмета административне и економске природе.

Школа малолетних осуђеника. У казненом заводу у Топчидеру има 300 малолетних осуђеника. Од овог броја свештеник београд. казн. завода, који је и наставник, узима једну трећину у школу према величини школског локала. Ове године је уписано у школу осуђеничку њих 108. Од ових неки су помрли, већина је пуштена условно на слободу, а неки су узети за поверљиве управине послове, пошто се ђаци сматраіу као најбољи и најпоузданији. На испиту био је 71 ученик. Испит је извршен 17. т. м. Присуствовали су и ове, као и сваке године, изасланици министара правде и просвете, јер школа стоји под управом министра правде. Наставник је прота Крупежевић, свештеник казн. завода. Успех је оцењен као одличан у свему и похвалан. У школи превлађује религиозно васпитна страна. Веронауци је поклоњена нарочита пажња, али ученици уче читање, писање, рачун, земљопис и српску историју. Прота Крупежевић изводи их на радове без чувара, постепено их навикава на слободу. Последица је оваквог васпитања у школи и поступања овога наставника, да ни један ђак, за време од како је он свештеник казн. завода, није допао по други пут на осуду, док од целокупног броја осталих осуђеника једна трећина је на другој, трећој и четвртој, па и петој осуди. Осуђеници, ђаци, станују у једној страни топчидерског казамата, одвојени од старијих осуђеника, тако званих гвожђара, али се ипак преко дан мешају у кругу један с другим. Када држава буде у могућности, да озида савремени казнени завод само за малолетне осуђенике, онда ће имати далеко више услова и могућности, да се ови млади злочинци врате друштву као добри и поштени чланови његови

Нова верска секта. У источној Сибирији појавила се нова секта. Њене присталице веле, да је јуда Искариотски био једини прави Христов ученик, јер се покајао за своју погрешку и сам је себи увео живот. Они морају да се закуну да ће умрети, као и узор им Јуда Искариот, ако то буде њихов свештеник заповедио ради испаштања греха. Доиста луда секта!

Старозаветно помрачење сунца. У првој књизи Мојсијевој у глави 15. приповеда се о савезу, који је углавио Бог са Аврамом, па се у 12. реду каже: „Јер је сунце било близу западу, падне Аврам у дубоки сан. И ето! Страх и велика тама обузе га“. Није невероватно, да се то приповедање тиче, као што професор Штоквел отуд изводи, потпуног сунчаног помрачења. Он је наиме покушао помоћу астрономске теорије израчунати низ многобројних прастарих помрачења, надајући се, да ће наћи једно, на које би се могла свести дотична библијска вест. И у истину, он је нашао тако једно помрачење, које је било 13. јула 1927. пре Христа. То је помрачење било за Палестину потпуно и наступило је пред залазак сунца. Помрачење је било колутасто, за Јерусалим централно, те се морало видети око 3 сата по подне. Нема сумње, да су то помрачење у тамошњем топлом поднебљу видели сви становници, а исто тако не може ни о томе бити питања, да је та небеска појава у оно време била од највеће вредности. Уз то долази, да су тадашњи становници Канана обожавали месец, те се још ни код Аврама не може за право говорити о култу Јехова. Ако се дакле библијској вести хоће приписати било каква повесна основа, може се она узети само као успомена на чудновато помрачење сунца, а управо г. 1927. не противе се ни остала повесничка истраживања. На темељу истраживања модерних египтолога установило се, да се сеоба синова Израиљевих из Египта догодила око г. 1300. за владе краља Менеса II. Још тада је Палестина стајала у власти Египта, чији се утецај ширио све до Еуфрата. Намесници тих далеких области настојали су да се дочепају самосталности, а осим тога стајали су непрестанце у међусобним трвењима. Осим тога потискивала су их, поглавито с југа, различита ратоборна племена, која су о том радила, да нападну јаку тврђаву Јерусалим, како је јављао гувернер тога града.

Забава у мраку. У Београду се требала ово дана одржати забава врачарског певачког друштва св. Саве, која је била намењена у корист сиротих ђака. Но она се није могла одржати због тога, што није било електричног осветљења код „Славије“. Кафеџија те кафане, не надајући се изненадном престанку те светлости, није био припремио петролејске лампе, те је тако публика морала два сахата чекати у помрчини. На послетку био је принуђен председник друштва у пола 11 сати извинити се пред публиком и одложити концерат. Публике је било веома много, која се вратила с пута, видевши у сали помрчину. Управа певачког друштва подигла је тужбу противу безименог друштва за електрично осветљење за накнаду причињене штете.

Школе у Сев. Амер. сједињеним државама. „Њујоршке Трговачке Новине“ саопштавају, да је по статистици у 1891. год. било свега ученика 14,669.069 или 23% целокупног становишта. Ако се још урачунају и ђаци вечерњих, трговачких и техничких школа, ђаци из завода за глувонеме и завода умоболних и из индијанских школа, онда их укупно има преко 15,000.000. Од тога броја њих 96% били су у основним школама, које трају пет година. Више разреде посећују само 2,6% а факултете само 1%, из чега се види, да се американска омладина још у раним годинама прихвата заната и трговине. Број учитеља за ту годину износио је 425.000, од којих су 378.791 у јавним школа. Од тога целокупног броја учитеља само је 33% било мушких. Укупни издаци јавних школа износили су 149,800.815 динара, што чини 88,35 дин. на сваког ђака, а на сваку главу становништва 11,55 дин. Од те суме 19% давала је држава, а 70% школских трошкова давале су општине и варош. Трошкови наставе стално се повећавају. За последњих 11 година школски трошкови увећали су се са 49%. Просечна месечна учитељска плата износи 244 динара.

Нестали заручници. Из Сентандрије, код Будима, јављају, да је одавде нестало Јерине Јанковић, девојке од 17 година, кћери удове Милановице Јанковићке, рођене Пауле Фишер. Са девојком настало је и њенога вереника, приватнога чиновника Макса Собичка. До који дан требали су се венчати. У последње време добијао је вереник многа писма без потписа, у којима се његова заручница грдила. Он тим писмима није веровао. Али најпосле дошла ствар са писмима и Собичка и вереница му науме да заједно умру. Прошле недеље попише отров, али при руци беше брза лекарска помоћ и они бише избављени. Сада као да су вереници у Дунаву потражали заједничку смрт.

Саоба руских Јевреја. Педесет и две фамилије јеврејске из јелисаветградског округа добиле су допуштење, да се могу преселити у томску губернију у Сибирији, где ће се занимати земљорадњом; а већ се јавило и друге 42 јеврејске породице, које такође иште, да им се у Сибирији даде земља, коју ће они лично да обрађују.

Исправак. У 96. броју „Заставе“ од о. г. а у чланку: „Још један цветак у венац славе Његове Светости итд.“ има и овај став: „Серафим, Влах, по руфету владичин кочијаш. Тај не уме честито ни разговарати. Не знам, је ли ожењен.“ — Пошто некоји читаоци, као што смо се уверили, ту разумеју оца Серафима Журковића, честитога вреднога и врло моралнога калуђера св. Ђурђевског, то сматрамо за своју дужност, да изјавимо, да се горњи пасус односи на са свим другога Серафима, тим пре, што г. Журковића и није садашњи патријарх закалуђерио, него покојни Нектарије, вршачки епископ. П.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 23. маја.

Београд. (Преко Земуна. Од нарочитог извештача.) Никола Пашић отпутовао за Аустро-Угарску. Ово путовање његово јако је пало у очи, као што је пало у очи и то, да је краљ Александар пре свога поласка за Милановац и Кладово, највише разговарао са Николом Пашићем.

Будимпешта. Електрични трамвај препуњен људи од једаред се кренуо сам, на њему не беше управљач електричне струје. Кола су јурила муњевитом брзином и код првог савијутка искочила са ужасном снагом из шина, затрпавши пасажире под собом. Четворо је на месту остало мртвих а 9 рањених.

Будимпешта. Краљ је у вече отпутовао у Беч.

Италија. Избори су по целој земљи мирно текли. Влада је победила.

Јоханесбург. Варош је формално и по реду предана Енглезима. Кригер је изјавио да ће рат трајати до краја.

Пекинг. Аустро-угарска заштитна војска стигла је овамо.

Трговина.

НОВИ САД, 23. маја 1900. год. Пшеница прве каквоће фор. 7·50—— н. Пшеница средња фор. 7·20—30 н. Пшеница лакша роба фор. 7·——— н Наполица фор. 6·30—50 н. Јечам нови фор. 5·50—— н. Зоб фор. 5·10—20 н. Кукуруз у зрну нови фор. —.— стари фор. 5·20—30 ——— нови у клипови фор. ———

Маст 54 фор. Сланина сува 54 фор. дебела пољена 54 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	35—36 нов.	живе
„ средњи . .	33—34 нов.	мере
„ лаки . . .	30—32 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	26—30 нов.	по клгр.
Јагањци	6—12 фор	по пару.
Овци .	——— фор.	по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

22. маја било је	4·34 мет.
23. маја било је	4·34 мет.

ПОЗИВ НА САСТАНАК
после пуних 10 година.

На основу братског и сестринског, заједничког договора у месецу јуну, 1890. год., а по овлашћењу, неколицине, част ми је позвати све учитеље и учитељице, који су у сомборској препарандији, 30. јуна, 1890. год. оспособљени за отправљање учитељске дужности, на:

„братски и сестрински састанак“

у Сомбору, 15. (28.) јуна, 1900. год. лицем на Вилов-дан тачно у 9 часова пре подне.

Ради што веће угледности, братске и сестринске нам заједнице, — дођите у што већем броју.

Пријаву за присуствовање, доставите ми *безусловно* до 6. (19.) јуна, 1900. У случају, да број пријављених буде незнатан, мораћу састанак одгодити, а то би био један доказ наше душевне заједнице и међусобнога поштовања.

Дођите браћо и сестре, да се после пунух 10 година сустанемо! Сетимо се минулих сретних дана, нашега ђаковања, па ма и само за љубав тих минулих дана. Дођимо и састанимо се! Пожелимо једно другом здравља и среће, јединога блага овога света, што га још имати можемо!

Ст. Футог, на Спасовдан, 1900.

Жарко Алексић,
сазивач састанка.

Пошта: Ó Futtak (Bács B: M.)

Молим све српске листове, да овај позив отштампају.

Књижевна вест.

Наскоро биће доштампана књига

ЗМАЈЕВ ВИДОВДАН,

које један дио штампан у подлисцима „Србина“ прошле године. Славље Змајево дало ми је повода, не само вијерно да опишем тог свесрпског славља одјек на Плитвичким Језерима, него уједно да покушам и пренијети на хартију макар један дио оног чара, који опија и заноси сваког а који дође на Језера наша — у ту величанствену дворану изграђену силином руком Божанског Неимара. А осим тога наће читаоци у књизи овој и малу слику српског нашег живовања у овом удаљеном крају великог српског завичаја. Књигр ће омиљети читаоцу и неколике слике нашег крша и врлети (Кореница у три слике, Бунић у вр' Крбаве равне, Љубово, Широка Кула у двије слике и друге). Крај исмеђу Велебита и Капеле слабо је познат осталој браћи нашој, овом књигом у руци познаће нас колико толико и запазити међу нама живу искру српске свијести, најјачег јемца, де се одродити нећемо.

Књизи је цијена **1** круна **50** потура. Чист приход намијењен је раширењу „Србина“ међу сељачки српски свијет нашег завичаја. Претплату примам само ја.

ШИРОКА КУЛА, (пошта **Osik** код **Gospić**) цвјетне недеље.

П. М. Крајиновић.

НЕ ОПАДА КОСА, НЕМА ВИШЕ ЋЕЛАВОСТИ!

Моја лековита трава, што је проучавам већ годинама, како би се спречило ћелављење.

EXIKÁTOR

1 стакло стаје 2 круне 40 пот.

Пронашао сам и стоструко плаћам, ако после двапуташње употребе одма не престане *опадање косе, стварање перути* и сваковрсна *боља коже на глави.*

МОЖЕ СЕ ДОБИТИ У ЛЕКАРНИЦАМА И У СВАКОВРСНИМ ТРГОВАЧКИМ РАДЊАМА СА МИРИСИМА.

Главно стовариште: **Лекарница Јосифа Терека,** Краљева улица бр. 12.

Ердељско стовариште и главно заступство: **Гот Ђула,** трговина с мирисима, Gyulafehervár-Fötér.

НАРУЏБИНЕ ОДМА ОТПРАВЉА УЗ ПОУЗЕЋЕ: 37 16—20

Једино произвођачко и отправљајуће стовариште: **Dobé Nándor,** uri, női és szinházi fodrász: Budapest, Nefelejts-uteza 27. sz.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

господину Францу Вилхелму, апотекару у Најнкирхену, Д. Аустр. проналазачу антиревматичног и антиартристичног теја за чишћење крви.

Чисти крв, за костобољу и ревматизам.

Што овде ступам на јавност, то је с тога, што ценим за дужност, да господину Вилхелму, апотекару у Најнкирхену, изречем своју најусрднију захвалност за услуге, које ми је његов теј за чишћење крви у мојим болним ревматичним патњама учинио, па онда да и друге који су допали овог страховитог зла, пажљивима на тај ваљани теј учинимо. Нисам кадра описати мучне болове, које сам за пуне три године при свакој промени времена у својим удовима трпела и од којих ме не могоше ослободити ни лекарије ни употребљавање сумпоровитих купатила у Бадену и Бечу. Не могав спавати, преметала сам се кроз читаве ноћи по кревету, прохтев к јелу био ми је све мањи, облик ми се мутио и моја цела телесна снага опадала је. Пошто сам 4 недеље дана употребљавала гореспоменути теј, не само да сам се сасвим опростила својих болова него ми се још и сада, како већ од 6 недеља не пијем теја, и моје телесно стање поправило. Тврдо сам уверена, да ће сваки, који у сличним патњама прибегне к овом теју, и проналазача његова, господина Франца Вилхелма као и ја благосиљати.

С особитим високопоштовањем

грофица Бучин-Штрајтфелдова.

Стовариште Нови Сад. Апотека код „женевског крста“ г. **Б. Хеса.** 535 6—7

Дра ФРИДР. ЛЕНГИЈЕЛОВ

БАЛЗАМ ОД БРЕЗОВАЧЕ.

Већ и сами сок, који из бреза цури, познат је од вајкада као изврсно средство за лепоту лица. Али ако се тај сок још по пропису проналазача хемички приреди у балзам, онда дивно дејствује.

У вече се намаже лице или кожа. **Сутра дан већ скида се незнатна перут са коже и кожа постаје чиста, сјајна, бела и нежна.**

Овај балзам глача боре и богињаве рупице и даје лицу млађану боју, а кожи белоћу, нежност и свежину. У најкраћем року одстрањује пеге, бубуљице, црвенило носа и друге нечистоће коже. Цена једној боци заједно са упутством **3 круне.**

Са употребом балзама, ради очувања коже, препоручује се уједно и употреба

Opo-Crême од дра Ленгијела

Кутија по 1 круну 20 пот:

БЕНЗОЕ-САПУН дра ЛЕНГИЈЕЛА

јесте најбљажи и најбољи сапун за кожу, који дејство балзама увећава. Комад **1 круна 20 пот.** 230 3—13

Главно стовариште за Угарску код **Jos. v. Török,** Apotheker, Budapest Königs. 12. u. Andrássystr. 29.

ПРОДАЈЕМ СВОЈУ 260 1—3

штампарију, књижару и књиговезницу.

Штампарија садржава у себи 2 машине, и то: **Schnellpressy № 3.** и једне **Handpressy** и велики избор слова. Књижара је добро уређена а и књиговезница је снабдевена са потребитим справама — Продајем ради нарушеног здравља и породичних околности. Моја радња је у свези са 2 котара а то значи, са 20 општина, које код мене пазаре. Увети су повољни. Упитати се ваља код администрације »Заставе« уз прикључење поштанске марке од 20 пот.

Комитоариста

који је верзиран у књиговодству, а потпуно вичан немачком, српском и мађарском језику у говору и писму

одмах ће се акцептовати.

Оферте у свима овим језицима са сведоџбама у препису и означењем плате под шифром „Sicherer Arbeiter“ треба упутити на администрацију овог листа. 244 3—3

Продајемо из слободне руке нашу

КУЋУ

са бирцузом, шупом, комором, великом шталом итд., која се налази овде у Новом Саду, на темеринском друму бр. 2606. и 2607.

Ближа извешћа дају власници 255 3—9

Никола и Дашица Николић.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду